

تاثیر فرهنگ سازمانی بر فساد اداری

علی تقوی

چکیده

فساد و تقلب پدیده‌هایی هستند که کلیه کشورهای جهان کم و بیش با آن دست به گریبانند. پیامد های مخرب فساد و تضاد آن با منافع عام، از جمله اتلاف منابع، کاهش رشد اقتصادی کشورها و کاهش اثر بخشی، باعث توجه روز افزون به اهمیت پدیده تقلب و فساد در جوامع مختلف شده است (رهنمودهای ۲۰۰۳، ASOSI).
حکومتها و دولتها از قرنهای پیش با مشکل سوء استفاده کارگزاران دولتی از منابع و فرصتها روبه‌رو بوده‌اند و در متون باستانی نیز اشارات متعددی به این پدیده شده است که نشان می‌دهد حکومتها همیشه نگران سوء استفاده شخصی صاحب منصبان و کارگزاران دولتی از موقعیت و امتیاز شغلی خود بوده‌اند. (عباس زادگان، ص ۱۴)
سازمانهای جهانی از جمله سازمان جهانی شفافیت، موسسات عالی حسابرسی بین المللی INTOSAI و نیز سایر موسسات منطقه ای مانند موسسات عالی حسابرسی آسیایی ASOSI، بانک جهانی و ... ضمن توجه به فساد و تقلب در جهان، به ارائه رهنمودهایی برای جلوگیری از فساد و تقلب خصوصا در کشورها و سازمانهای عضو اقدام کرده‌اند و در آنها توجه به ارتقای فرهنگ ارزش‌مداری، صداقت، مسئولیت و پاسخگویی، به‌عنوان عوامل پیشگیری کننده مورد توجه قرار گرفته است. (رهنمودهای ۲۰۰۳، ASOSI).

مقدمه

رویکرد اصلی این مقاله با توجه به تاثیر متقابل فرهنگ سازمانی و فساد، براساس مدل ارائه شده، بر آن توجه دارد که فرهنگ سازمانی قوی با ابعاد مورد نظر هافستده از جمله فاصله قدرت پایین، فرد گرایی و ابهام گریزی و تاثیرات این ابعاد در بروز عدالت خواهی، جلوگیری از تبعیض و حاکمیت شفافیت، می‌تواند باعث مهار فساد و مانعی در فراگیر شدن آن و نهایتا منجر به رونق و رشد و بالندگی جامعه شود و نیاز به برخورد های قهر آمیز و تنبیه را - با توجه به عوارض نامطلوب آن - تا حد زیادی کاهش دهد. این مهم از طریق مطالعه تطبیقی ارائه شده ابعاد فرهنگی تحقیقات هافستده و گزارش سازمان شفافیت (۲۰۰۲) - در کشور های دارای رتبه اول تا دهم (دارای فساد پایین) - مورد بررسی قرار گرفته است.

تعریف فرهنگ سازمانی

تعاریف متعددی از فرهنگ ارائه شده است که متجاوز از ۱۶۰ تعریف است. یکی از اولین تعاریف نسبتاً جامع از فرهنگ

در سال ۱۸۷۱ توسط تایلور ارائه شده است. این مردم شناس انگلیسی اعتقاد داشت که فرهنگ عبارت است از مجموعه پیچیده ای از علوم، دانشها، هنرها، افکار، اعتقادات، قوانین و مقررات، آداب و رسوم، سنتها و به طور خلاصه کلیه آموخته ها و عاداتی که یک انسان به عنوان عضو جامعه اخذ می‌کند. (ایران زاده، ص ۱۹۹)

هافستده، فرهنگ را برنامه ریزی جمعی می‌داند که بین اعضای یک گروه یا منطقه مشترک بوده و عامل تمایز با اعضای سایر ملل است.

کارکردهای فرهنگ سازمانی قوی

فرهنگ را به فرهنگ قوی و فرهنگ ضعیف دسته بندی کرده اند. در فرهنگ قوی ارزشهای اصلی سازمان به مقیاس وسیع مورد توجه همگان قرار می‌گیرد. بنابراین هر قدر اعضای سازمان ارزشهای اصلی را بیشتر بپذیرند و تعهد بیشتری نسبت به آنها داشته باشند، سازمان مزبور دارای فرهنگ قوی تری است. (رابینز، ص ۳۷۶)
بنابراین، سازمانهایی که در آنها ارزشهای

کلیدی به طور مشتاقانه و قوی حفظ و به طور گسترده پخش شده است، فرهنگ قوی دارند. (زارعی متین، ص ۸۳)
یک فرهنگ قوی سازمانی موجب می‌شود که تداوم رویه در رفتار تشدید شود. براساس چنین مفهومی می‌توان چنین برداشت کرد که یک فرهنگ قوی می‌تواند جایگزین قوانین و مقررات رسمی سازمان شود. پس مدیریت باید کمتر نگران قوانین و مقررات رسمی باشد تا بتواند بدان وسیله رفتار فرد را تعیین [کنترل] کند. (رابینز، صص ۳۷۷-۳۷۶)

فرهنگ قوی، به دلیل نفوذ بر ذهن و روح، حتی می‌تواند نافذتر از کنترل رسمی ساختاری عمل کند. (زارعی متین- ص ۲۷)

تعریف فساد:

ریشه فساد (Corruption) از فعل لاتین Rumpere به معنای شکستن است. بنا بر این در فساد چیزی می‌شکند یا نقض می‌شود. فساد در فرهنگ ویستر به عنوان "پاداشی نا مشروع که برای وادار کردن فرد به تخلف

عوامل اقتصادی

برخی صاحب‌نظران در بررسی میزان فساد بر رشد اقتصادی، معتقدند که کاهش فقر و رشد اقتصادی، فساد را کاهش می‌دهد. شواهد نشان می‌دهد که در قرن گذشته و هم‌زمان با رشد اقتصادی کشورها، فساد سیر نزولی داشته است.

رویکردهای پیشگیری از فساد

در زمینه رویکردهای تحقیقاتی متداول در پیشگیری از فساد اداری به چهار گروه اشاره می‌شود: (معدنچیان، ۱۳۸۲)

- ۱- رویکرد علمی: بر مبنای این رویکرد، به کمک علوم رایج، بویژه علوم انسانی، به شناخت چستی پدیده فساد، چرایی بروز آن و چگونگی پیشگیری یا مبارزه با آن پرداخته می‌شود.
- ۲- رویکرد تجربی: اساس این رویکرد مبتنی بر تحقیقات صورت گرفته قبلی شامل افت و خیزها، ضعفها و قوت‌های حرکت‌های قبلی است تا بتوان با بهره‌گیری از تجربه‌های آنها در جهت پیشگیری از وقوع فساد گام برداشت.
- ۳- رویکرد ارزشی: در این رویکرد با مراجعه به منابع اسلامی و ملی، مبانی و مصادقاتهای پیشگیری و مبارزه با پدیده فساد استنباط، استخراج و بهره‌برداری می‌شود.
- ۴- رویکرد تطبیقی: این رویکرد، استفاده از تجربیات دیگر کشورها، سازمانهای فراملی و منطقه‌ای و بین‌المللی را مورد توجه قرار می‌دهد.

رویکرد مورد نظر در این نوشتار ترکیبی از رویکرد علمی و تطبیقی است که ضمن بیان چستی پدیده فساد و چرایی بروز آن از طریق بررسی عوامل مؤثر بر آن - چگونگی پیشگیری و مبارزه با آن از طریق استفاده از تجربیات دیگر کشورها و سازمانهای بین‌المللی را مورد مطالعه قرار می‌دهد.

کالبد شکافی فرهنگی فساد

تحقیق "گیرت هافستده" محقق مشهور هلندی در اواخر دهه ۶۰ (در سالهای ۱۹۶۷-۱۹۶۹ و ۱۹۷۱-۱۹۷۳) با هدف اثبات نقش و تاثیر تفاوت‌های فرهنگی بر مدیریت

یک فرهنگ سازمانی قوی می‌تواند جایگزین قوانین و مقررات رسمی سازمان شود. بنابراین در یک چنین سازمانی، مدیریت کمتر نگران قوانین و مقررات خواهد بود.

تحلیل‌های مختلف از فساد را به شرح زیر فهرست کرد: (عباس زادگان، ص ۲۳)

عوامل اداری و مدیریتی

فضای یا جو سازمانی و فرهنگ سازمانی نقش انگیزشی مهمی در فراهم شدن زمینه های فساد اداری ایفا می‌کند.

فقدان فرهنگ سازمانی قوی و دل‌بستگی نداشتن کارکنان و مدیران به سازمان و اهداف آن و نیز نبود شفافیت و پاسخگویی در فعالیتهای نظام اداری از عوامل مهمی هستند که در کنار سایر عوامل اداری و مدیریتی موجب بروز فساد اداری می‌شوند.

عوامل فرهنگی و اجتماعی

فساد در بستر فرهنگ‌های مختلف تعاریف و شکل‌های متفاوتی - از نظر ارزش و ضد ارزش تلقی شدن - به خود می‌گیرد. ویژگی‌های فرهنگی جوامع از جمله عناصر مؤثر در ایجاد و گسترش فساد به حساب می‌آید.

عوامل سیاسی

ساختار سیاسی اجتماعی، میزان قدرت و مسئولیت سیاست‌مداران را مشخص می‌کند. متغیرهای عمده سیاسی که می‌تواند بر میزان فساد تاثیر بگذارد عبارتند از:

- ۱- نحوه تقسیم قدرت
- ۲- میزان آزادی‌های سیاسی بویژه نقد قدرت
- ۳- میزان ثبات سیاسی

از وظیفه تخصیص داده شود "آمده است. گوناگون میردال فساد را در معنای وسیع‌تری مورد مطالعه قرار می‌دهد. به نظر وی، فساد به تمام شکل‌های گوناگون انحراف یا اعمال قدرت شخصی و استفاده نامشروع از مقام و موقعیت شغلی قابل اطلاق است. (عباس زادگان، ص ۱۴)

فساد یک موضوع پیچیده است و هنگامی جلوه گر می‌شود که مؤسسات، ضعیف و نظام اقتصادی بازار منحرف شده باشد.

بانک جهانی فساد را به‌عنوان سوء استفاده از اختیارات دولتی (عمومی) برای منافع شخصی یا گروهی که از آن تبعیت می‌کند تعریف کرده است.

کیلتگار، ۱۹۹۶ مدل زیر را برای بیان بحث فساد ارائه کرد: (پیام یونسکو، دوره ۲۷، ص ۳۴)

فساد = قدرت انحصاری + اختیار - پاسخگویی

تعریف تقلب

تقلب عبارت است از تحریف حقایق و یا اطلاعات با اهمیت، به منظور کسب منافع مالی نامشروع یا ناحق. (رهنمودهای ASOSI، 2003)

علل وعوامل تاثیر گذار بر فساد اداری

عوامل مؤثر بر فساد پیچیده و گسترده است و در کشور های مختلف با روشهای متفاوتی بررسی می‌شود. می‌توان جمع بندی

فاصله قدرت بالا، تمرکز و سلسله مراتب بلند وجود دارد.

براساس امتیازات به دست آمده از تحقیق هافستده، در کشورهای فنلاند، دانمارک، سوئد، کانادا، انگلستان، استرالیا، نروژ و سوئیس فاصله قدرت پایین است. مقایسه ده کشوری که طبق گزارش سازمان جهانی شفافیت (۲۰۰۲) در ردیف کشورهای دارای فساد پایین دسته بندی می‌شوند (جدول ۱)، با رتبه تحقیقات هافستده، در کشورهای مختلف از منظر فاصله قدرت، بیانگر این مطلب است که کشورهای تراز اول در فساد (میزان فساد پایین) دارای فاصله قدرت پایین هستند.

بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که وقتی آستانه تحمل و میزان پذیرش نابرابری و بی‌عدالتی اعضای یک جامعه پایین و اعضا در قبول نابرابری مقاومت کنند، تحقق عدالت و برابری امکان پذیرتر می‌شود و به همان میزان فساد و تقلب کاهش می‌یابد. همچنین کاهش فساد و تقلب به نوبه خود باعث رشد و بالندگی اجتماع و بالندگی و رشد نیز خود باعث عدالت خواهی (فاصله

ادامه برنامه ریزی ذهنی افراد در محیط‌های خانواده، کار و متاثر از روابط با حکومت هستند و به نوبه خود انگاره های رایج تفکر، احساس و عمل در سایر حوزه ها را تحکیم می‌بخشند. در جوامع، افراد در آن واحد به گروهها و دسته های مختلفی تعلق دارند. به‌ناچار افراد، واجد لایه های متفاوتی از برنامه ریزی ذهنی هستند که به سطوح فرهنگی مختلفی همانند سطح ملی، قومی، منطقه ای، مذهبی، زبانی، جنسیتی، طبقاتی، سازمانی و غیره مربوط می‌شوند. (سلطان محمدی، تدبیر، شماره ۱۳۰)

ابعاد فرهنگ ملل از نظر هافستده

۱- فاصله قدرت

هافستده "فاصله قدرت" را به میزان پذیرش و قبول نابرابریهای نهادها و سازمانهای درون جامعه توسط افراد عادی (فاقد قدرت) تعریف می‌کند.

در همه جوامع نابرابری وجود دارد. در جوامع با فاصله قدرت پایین نبود تمرکز، سلسله مراتب سازمانی تخت، پذیرش زیردستان به‌عنوان مشاور و در جوامع با

صورت گرفت. در این تحقیق از ۱۱۶۰۰۰ نفر کارکنان شرکت ای. بی. ام در ۷۲ کشور مختلف دنیا نظر سنجی شد.

در بررسیهای هافستده چهار بعد فرهنگ شامل:

۱- فاصله قدرت

۲- گروه گرایی در مقابل فرد گرایی

۳- زن سالاری در مقابل مرد سالاری

۴- ابهام گرایی (پرهیز از ناشناخته ها).

مورد مطالعه قرار گرفته است. هافستده با تشبیه فرهنگ به نحوه برنامه ریزی کامپیوترها، این انگاره های تفکر، احساس و عمل را "برنامه های ذهنی" و یا "نرم افزار ذهن" می‌نامد.

برنامه ریزی ذهنی فرد از محیط پرورش اولیه کودک (معمولاً خانواده) آغاز می‌شود و سپس در مدرسه و محیط کار ادامه می‌یابد. رفتار مدیران و کارکنان، روابط بین شهروندان و کماکان، ادامه روابط افراد در محیط‌های خانواده، مدرسه و محیط کار است و این روابط به نوبه خود بر سایر حوزه های زندگی اثر می‌گذارند. باورهای مذهبی، ایدئولوژی های مختلف و تئوری های علمی

کشور	شاخص فساد *	رتبه فاصله قدرت **	رتبه فردگرایی **	رتبه مردسالاری **	رتبه ابهام گرایی **
فنلاند	۹,۷	۴۶	۱۷	۴۷	۳۱-۳۲
دانمارک	۹,۵	۵۱	۹	۵۰	۵۱
سنگاپور	۹,۳	۱۳	۳۹-۴۱	۲۸	۵۳
سوئد	۹,۳	۴۷-۴۸	۱۰-۱۱	۵۲	۴۹-۵۰
کانادا	۹,۰	۳۹	۴-۵	۲۴	۴۱-۴۲
هلند	۹,۰	۳۸	۴-۵	۵۱	۳۵
انگلستان	۸,۷	۴۲-۴۴	۳	۹-۱۰	۴۷-۴۸
استرالیا	۸,۶	۴۱	۲	۱۶	۳۷
نروژ	۸,۵	۴۷-۴۸	۱۳	۵۲	۳۸
سوئیس	۸,۵	۴۵	۱۴	۴-۵	۳۳

جدول ۱- تاثیرات رتبه فاصله قدرت، فردگرایی، مردسالاری و ابهام گرایی بر شاخص فساد در ده کشور برتر از لحاظ شاخص فساد

* ارزش شاخص بین امتیاز ۰-۱۰ و عدد صفر نشانگر بالا ترین و ۱۰ نشانگر پایین ترین میزان فساد است. (transparency international 2002)

** شماره های رتبه: ۱ = بالاترین = ۵۳ = پایین ترین (مدیریت در پهنه فرهنگها، اعرابی، ایزدی، ص ۱۳۱-۱۳۳)

قدرت پایین) می‌شود.

۲- فردگرایی در مقابل جمع گرایی

در جوامع فرد گرا، مردم به فکر خود و منافع خود هستند و خود را مستقل و بی نیاز از گروه می‌دانند. منافع فردی، مهمتر و قویترین انگیزه است. در جوامع گروه گرا، هویت هر فرد بر اساس رابطه او با دیگران، عضویتش در یک گروه و تلاش او برای معاشرت و همکاری با دیگران تعیین و مشخص می‌شود. (مدیریت در پهنه فرهنگها، ص ۶۴) در جوامعی که علائق و همبستگیهای خانوادگی بسیار زیاد و شدید است، (جوامع گروه گرا) وابستگی افراد در رفع حوائج به اقوام و نزدیکان نیز بیشتر است. در این فرهنگها افراد اعتبار بیشتری برای اقوام قائلند و برخورد متفاوت با نزدیکان خصوصا در سیستم دولتی خواهند داشت که این خود (به جهت محدودیت در منابع و زمان و ..) خدمت گیری سایرین را دشوار و قریب به بروز فساد می‌کند.

حضرت امیر در نفی هر گونه رابطه مداری و دادن امتیاز به نزدیکان و خویشاوندان در نامه‌ای به «محتطه بن هبیره شیانی» در سال ۳۸ هجری فرمود:

«گزارشی از تو به من داده‌اند که تو غنیمت مسلمانان را به اعرابی که از

خویشاوندان تو هستند و تو را برگزیده‌اند، می‌بخشی. اگر این گزارش درست باشد در نزد من خوار شده‌ای و منزلت تو سبک شده است، پس حق پروردگارت را سبک مشمار و دنیای خود را با نابودی دین، آباد نکن.» در مقایسه تحقیقات هافستده با گزارش سازمان بین المللی شفافیت (جدول ۲) مشاهده می‌شود که، کشورهای فنلاند، دانمارک، سوئد، کانادا، هلند، استرالیا، انگلیس، نروژ و سوئیس که کشورهای فرد گرا تلقی می‌شوند، دارای شاخص فساد مطلوب، طبق گزارش سازمان بین المللی شفافیت هستند.

وجود وابستگیهای شدید خانوادگی، قومی و قبیله ای، مذهبی و... باعث می‌شود فرد - به دلیل محدودیت منابع - رفتار متفاوتی نسبت به افراد مختلف بروز دهد، که این امر خود زمینه ساز تبعیض و فساد است. در مقابل، بی نیازی و نداشتن وابستگی فرد به گروه یا گروههای خاص احتمال برخورد های چند گانه و در نتیجه فساد را کاهش می‌دهد.

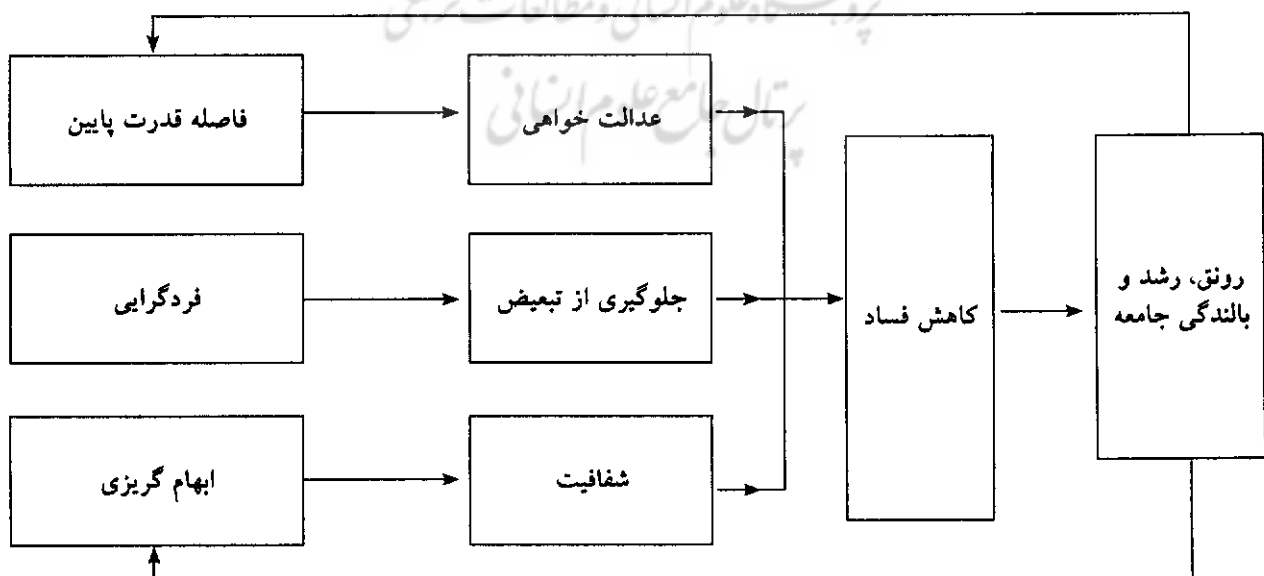
۳- بعد مردسالاری

در فرهنگ مرد سالار، جسارت و رقابت جویی و توجه به مادیات در قالب درآمدها و موفقیتها، ارتقای شغل و مزایای

شغلی بیشتر، از جایگاه ویژه ای برخوردار است. (جدول ۱)

هافستده اصطلاحات مردسالاری و زن سالاری را معادل مرد یا زن بودن در نظر نمی‌گیرد، بلکه آنها را تعبیری نسبی می‌داند. مرد می‌تواند به صورتی زن گونه رفتار کند و زن به صورتی مردگونه. اینکه چه رفتارهایی زنانه در نظر گرفته می‌شود و چه رفتارهایی مردانه نه تنها در جوامع سنتی بلکه در جوامع مدرن متفاوت است. دلیل آشکار این مسئله توزیع متفاوت مردان و زنان در مشاغل گوناگون در کشورهای مختلف است. فرض بر این است که مردان در مجموع جسورتر، اهل رقابت تر و سرسخت تر هستند و زنان نیز بیشتر به مسائل احساسی در محیط کار توجه می‌کنند. در بررسی پرسشنامه های کارکنان شرکت ای. بی. ام پاسنهایی که متوجه "درآمد بیشتر"، "شناخته شدن توسط دیگران"، "پیشرفت" و "هماورد طلبی" مربوط می‌شد به عنوان مشخصه های بعد مردانگی تلقی می‌شود. در مقابل قطب زنانگی به پاسنهایی مربوط می‌شود که متوجه "رابطه خوب با مدیر"، "بهبود شرایط زندگی" و "امنیت کارکنان" هستند. (سلطان محمدی، تدبیر، شماره ۱۳۰)

بر اساس بررسی هافستده، کشورهای، فنلاند، دانمارک، سنگاپور، سوئد، کانادا،

شکل ۱- مدل تاثیر ابعاد فرهنگی، بر کاهش فساد و بالندگی جامعه

**به نظر هافستده چهار عامل فاصله قدرت،
فردگرایی، مردسالاری و ابهام گرایی در فساد
اداری نقش اساسی را بازی می‌کنند.**

رابطه معنا دار و مثبت فاصله قدرت پایین بر کاهش فساد، عدالت خواهی به‌عنوان نقش پذیرفته شده آن دارای اثر متناظر بر کاهش فساد می‌شود.

همچنین اگر فرهنگ حاکم متکی بر طرفداری از منافع گروه نباشد و در برخورد با گروه یا افراد خاص رفتار ویژه ای نداشته باشد، در واقع نوعی تبعیض گرایی و اجتناب از تبعیض در رفتار اعضا مشاهده می‌شود. □

منابع و مآخذ

- ۱- مدیریت در پهنه فرهنگها، سوزان سی شایدر، ژان لویی بارسو - ترجمه سید محمد اعرابی و داود ایزدی - چاپ دوم ۱۳۸۲
- ۲- فساد اداری - دکتر محمد عباس زادگان - دفتر پژوهشهای فرهنگی ۱۳۸۳
- ۳- رهنمودهای آسوسای (ASOSI) برای مقابله با تقلب و فساد- اکتبر ۲۰۰۳
- ۴- رایینز - استیفن - مبانی رفتار سازمانی - ترجمه: پارسانیان و اعرابی- تهران ۱۳۸۵
- ۵- زارعی متین - حسن (پایان نامه: تبیین الگوی فرهنگ سازمانی ...)
- ۶- کلینگارد - رابرت، (چه می‌توان کرد) - ترجمه نیکو سر خوش - پیام نیسکو شماره ۳۱۳
- ۷- ایبران زاده - سلیمان، مدیریت تطبیقی در چهارچوب پارادایمهای جدید، مرکز آموزش مدیریت دولتی تبریز ۱۳۸۱
- ۸- معدنچیان، ابراهیم. مبارزه با فساد اداری. تهران: پژوهشکده امام خمینی (ره)، ۱۳۸۲.

بقیه منابع در دفتر نشریه محفوظ است

● علی تقوی: دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت دانشگاه تهران

کشورهای جهان، اعم از توسعه یافته و در حال توسعه، با درجات متفاوت و شدت و ضعف مختلف و اثرات منفی آن بر اتلاف منابع و اعتماد عمومی، مورد اتفاق همگان است، مقابله با این پدیده در جهت اصلاح و متعادل ساختن جوامع امری ضروری و انکار ناپذیر می‌نماید. فرهنگ قوی که تعهد اکثریت اعضای جوامع را به‌طور گسترده به باورها و محکومات بیان می‌کند و باعث نزدیکی نیازهای فردی افراد با خواسته های نهادها و سازمانها می‌شود، می‌تواند به‌عنوان عنصر پیشگیری کننده در مقابله با فساد به‌حساب آید.

شایان ذکر است که توجه به مقوله فرهنگ و مولفه‌های فرهنگ قوی به‌عنوان عامل موثر و قدرتمند در پیشگیری مطرح است و استفاده از ابزار نظارت در برخورد قاطع با متخلفان در مقوله برخورد با فساد مورد تایید و اساسا غیر قابل اجتناب ارزیابی می‌شود.

مدل ارائه شده در شکل ۱، که مدل مقابله با فساد از طریق مولفه‌های فرهنگی و با تاکید بر ابعاد فرهنگی هافستده نام دارد، نمایی از مباحث مطروحه است.

نتیجه قابل برداشت از مباحث طرح شده و مدل ارائه شده اینکه، وقتی آستانه تحمل و میزان پذیرش نابرابری اعضای یک جامعه پایین باشد، اعضا در قبول نابرابری مقاومت می‌کنند و این فاصله قدرت پایین منجر به عدالت خواهی شده و با اثبات

هلند و نروژ، زن سالار تلقی می‌شوند. در مقابل مردگونه ترین جوامع ژاپن، اتریش، ونزوئلا، ایتالیا، مکزیک، سوئیس، انگلیس و امریکا هستند. از آنجایی ۱۰ کشور تراز اول در شاخص فساد، عموما کشورهای هستند که، رتبه مرد سالاری پایین دارند، رابطه معنی داری بین این بعد از فرهنگ در دو تحقیق قابل ارائه نیست.

۴- ابهام گرایی

از دید هافستده ابهام (تردید) گرایی به میزان نگرانی اعضای یک فرهنگ یا جامعه از وضعیت و موقعیت نا شناخته و نامطمئن که در آن احساس نگرانی و تهدید می‌کنند و سعی در اجتناب از آن دارند اطلاق می‌شود.

مفهوم ابهام گرایی هافستده با شفافیت رابطه نزدیک پیدا می‌کند. در واقع شفافیت نقطه مقابل ابهام و تردید است. در جوامعی که شفافیت کم و محدود و ابهام و تردید بالاست، انبوهی از قوانین و مقررات دست و پا گیر و گهگاه متناقض وجود دارد. در این جوامع عوامل موثر شفافیت و پاسخگویی، از جمله قوانین شفاف وجود ندارد و در مقابل به دلیل وجود قوانین روریه های متفاوت و گوناگون، فاقد نظام اداری صحیح و کار آمد و طبعا دارای فساد و تقلب بالا هستند.

در مقابل ساختارهای شفاف و با ابهام و تردید پایین - همانگونه که از تحقیقات هافستده هم قابل درک است - از بعد وجود فساد در سیستم وضعیت مطلوبتری دارند.

همانگونه که از اطلاعات جدول ۱ نیز پیداست، ۱۰ کشور تراز اول در فساد، (طبق گزارش سازمان بین المللی شفافیت)، دارای میزان ابهام گرایی پایین هستند.

در واقع در این کشورها، قوانین و مقررات و رويه ها، دارای شفافیت بیشتری بوده و حدود مسئولیتها و اختیارات روشن است، پس دارای نظام اداری صحیح و کارآمدتری هستند که خود موجب تقلیل فساد و قرار دادن این کشورها در زمره کشورهای دارای میزان فساد کمتر می‌شود.

ارائه مدل و نتیجه گیری

با توجه به اینکه وجود فساد در